

195

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

I. EFREMOV

IURTA CORBULUI

★

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ și TEHNICĂ

IVAN EFREMOV

Iurta Corbului

★

În romîneşte de IGOR FETOV-IONESCU
Coperta-desen: RADU DULDURESCU

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice"
Anul IX — Nr. 195 — 1 ianuarie 1963

Cititorii au cuvîntul

Încă de la început vreau să aduc, pe această cale, mulțumirile mele călduroase acelora care, prin munca lor neîntreruptă, au creat pentru cititorii de toate vîrstele o literatură minunată, bogată în conținutul ei de idei și atrăgătoare în prezentarea artistică.

Sînt un cititor pasionat al Colecției și aștept cu nerăbdare apariția fiecărui număr. Trăiesc intens alături de personajele principale fiecare faptă, acțiune sau gînd al lor. Mi-au plăcut foarte mult acele povestiri care înfățișează lupta omului în Cosmosul necunoscut.

Prin citirea fasciculelor dobîndesc o viziune a viitorului fericit al omenirii, cînd știința și tehnica vor stăpîni natura, înlănțuindu-i forțele oarbe și punîndu-le în slujba omului.

M-au copleșit prin amploarea, diversitatea, profunzimea ideilor și acțiunii lor îndeosebi „Nebuloasa din Andromeda", „Cor Serpentins", „O iubire din anul 41042", „Paradoxala aventură", „Constelația din ape" și „Prizonierii beznei de foc".

VIDRAȘCU TRAIAN
student la Facultatea de fizică
IAȘI

I. EFREMOV

Iurta Corbului

Primăvara tîrzie din Tuva își ceda locul verii. Patul se afla chiar lîngă fereastra ce dădea spre asfințit. În salon erau doar cîțiva bolnavi. În fiecare zi, soarele privea tot mai mult pe geam și scălda cu razele-i calde albul imaculat al noului spital. Rășina lemnăriei folosite la construcție răspîndea în aer o aromă dulceagă ce parfuma pernele, paturile și chiar pîinea.

Din patul în care se afla, inginerul Aleksandrov privea pe geam depărtările albastre cu dealuri împădurite și asculta vuietul surd al vîntului de primăvară, ce aducea pe aripile sale umezeala.

Cu patru zile în urmă fusese pe aici un renumit chirurg din Krasnoiarsk, care stinsese și acea licărire de speranță care mai rămăsese cuibărită în conștiința lui Aleksandrov după o jumătate de an de suferință. Niciodată picioarele lui, odinioară puternice, cu mușchi dezvoltați, nu-l vor mai purta prin mlaștini, prin desișul codrilor, nu-l vor mai ajuta să escaladeze piscurile și să guste din satisfacția geologului de a descoperi noi zăcăminte. La această concluzie a ajuns chirurgul din Krasnoiarsk, după ce a studiat radiografiile, l-a examinat și a făcut un consult cu medicii localnici.

Aleksandrov își dădea perfect de bine seama de greaua lui situație și de aceea nu punea la îndoială părerea medicilor care l-au consultat. Totuși speranța nu poate fi distrusă în om... Și de ce n-ar cunoaște renumitul neuropatolog, chemat special din Kîzîl, vreo metodă de tratament abia descoperită care să poată reda unor picioare înțepenite, slabe ca niște zdrențe, forța de altă dată ?...

Neuropatologul, un om scund, slab, cu fața ascuțită și privirea ageră, nu prea îi plăcuse geologului. Poate că această impresie se datora și faptului că în timp ce-i consulta șira

spinării și o confrunta cu radiografiile i s-a adresat parcă nepăsător, cu obișnuitele cuvinte pe care le spun pacienților toți medicii :

— Și acum povestiți-mi cum vi s-a întîmplat ?

Aleksandrov, stăpînindu-și enervarea, istorisi cum într-o zi de toamnă plecă să cerceteze un zăcămînt și, preocupat de mersul lucrărilor, uită că ploile torențiale căzute în ajun înmuiaseră stratul de argilă din vechiul puț de explorare. Începu să coboare treptele făcute în peretele puțului, dar la un moment dat argila îi alunecă de sub picioare și căzu la o adîncime de douăzeci și doi de metri, fracturîndu-și șira spinării și picioarele.

Pentru a nu știu cîta oară, geologul repeta ce i s-a întîmplat și de aceea istorisea totul cu multă indiferență de parcă era în cauză cineva care îi era cu totul indiferent. Ajungînd doar cu firul povestirii la momentul îngrozitor cînd se văzu în adîncul puțului umed și întunecat și își dădu seama că are șira spinării fracturată și picioarele paralizate, tăcu și și se cutremură.

Neuropatologul îi puse mîna pe umăr și-l sfătui pe un ton neutru să nu se enerveze.

— Am încetat de mult să mă mai frămînt, dar nu înțeleg de ce m-ați pus să vă povestesc. Văd că nu vă prea interesează, spuse geologul cu amărăciune.

— Ba, dimpotrivă. Nouă, medicilor, nu trebuie să ne scape nici un amănunt cînd este vorba să tragem o concluzie importantă, și mai cu seamă într-un caz atît de dificil. Dumneata nu vezi la ce sînt obligat să te condamn ?

Pe Aleksandrov îl trecură căldurile.

— Ceva, ceva se va mai ameliora cu timpul, dar n-ai să poți umbla niciodată, spuse medicul după o pauză. Iar eu doresc ca dumneata să umbli, și de aceea fiecare amănunt îmi este prețios, chiar și acela referitor la dispoziția pe care ai avut-o cînd ai căzut. Da, să nu te surprindă acest lucru. Dacă, de exemplu, mergînd pe stradă, te împiedici și cazi, dar în momentul acela ești suplu, în plenitudinea forțelor, și ai mușchii tari, nu ți se va întîmpla nimic. Dacă însă mergi bolnav, slăbit sau indispus și cazi ca un butuc, urmările vor fi cu totul altele. Pentru a stabili starea traumatismelor interne, a căror vindecare este greu de urmărit, dispoziția avută în momentul căderii nu e de mică importanță.

— Dacă așa stau lucrurile, vă pot spune că de bună dispoziție nu m-am plîns. Eram chiar foarte bucuros. Mi-am adus aminte că acest al patruzeci și unulea puț de explorare

atinsese dyke-ul[1] porfiric și m-am grăbit să scot o probă... Doream să mă conving dacă ipotezele ce le făcusem erau întemeiate.

— Da, bine! Dar spuneți-mi cîți ani aveți?

— Patruzeci și unu, răspunse Aleksandrov.

— Interesantă coincidență! Al patruzeci și unulea puț de explorare și aveți patruzeci și unu de ani. Pentru un om superstițios...

— Nu sînt superstițios, așa că..., spuse geologul zîmbind caustic, dar, întîlnind privirea pătrunzătoare a medicului, înțelese imediat că acesta îl studiază din punct de vedere psihologic pentru a-și da seama dacă nu cumva este vorba de un caz de ipohondrie sau de isterie.

În următoarele două zile, lui Aleksandrov i s-au făcut din nou radiografii și puncții lombare. Dar sosise clipa pe care geologul n-o va putea uita toată viața. În salon intră neuropatologul însoțit de trei medici de spital. El se aplecă deasupra lui Aleksandrov și-i luă mîna. Geologul simți că degetele specialistului sosit din Kîzîl tremură puțin. Inima i se opri parcă, presimțind un verdict fără drept de apel. Oricît s-a pregătit Aleksandrov pentru această lovitură, ea a fost totuși prea cruntă. A trebuit să stea mult timp cu privirea ațintită spre fereastră și să lupte cu un nod care i se oprea în gît și-i tăia respirația.

— Și aceasta... pentru totdeauna? îngînă într-un tîrziu geologul.

— Nu vreau să vă amăgesc, dîndu-vă prea multe speranțe... Să știți totuși că știința progresează destul de repede. Astăzi vindecăm boli care cu douăzeci de ani în urmă erau socotite incurabile..., spuse neuropatologul, fără să-l privească în față.

— Douăzeci de ani..., murmură abia perceptibil Aleksandrov, dar medicul îl auzi.

— Poate că nu e vorba chiar de douăzeci de ani. S-ar putea să treacă numai cinci... Dacă doriți, vă trimitem la Institutul „Burdenko" din Moscova...

— Îmi dau prea bine seama că socotiți inutil acest lucru.

---

[1] Dyke-urile sau filoanele transversale sînt spațiile umplute de topiturile magmatice care străbat transversal straturile scoarței. Aceste corpuri eruptive se prelungesc în partea superioară a scoarței. Ele fac legătura cu masele vulcanice și constituie prelungirea acestora în adîncime, de unde și denumirea lor de corpuri subvulcanice sau filoniene *(n.t.)*.

— Într-o oarecare măsură, aveţi dreptate! Atît prima cît şi a doua intervenţie chirurgicală au fost făcute bine. Dar ce folos dacă aveţi o vertebră zdrobită şi alta deplasată? Noroc că lucrurile stau încă aşa! Dacă mai era atinsă încă o vertebră... mă îndoiesc că v-am fi putut salva!

— Aţi spus noroc? Dumneavoastră numiţi aceasta noroc? întrebă geologul, încercînd să se ridice în coate şi scrîşnind de durere.

Medicii îşi aruncară priviri, iar în uşă apăru sora cu o seringă în mînă. După injecţia de morfină, Aleksandrov se linişti.

Neuropatologul plecă, şi toate speranţele se spulberară. Geologul stătea tăcut şi încerca să-şi găsească un loc în viaţa care-l aştepta. O prăpastie înfricoşătoare îl despărţea acum de lumea care-i era dragă, de munca căreia i se dedicase trup şi suflet, de bucuria succeselor mici sau mari, de nereuşite urmate de frămîntări, de lupta grea, dar pasionantă pentru a scoate din inima pămîntului metalul necesar omului. Aleksandrov nu s-a gîndit niciodată să-şi schimbe profesiunea. Ea era interesantă şi în munţii pleşuvi din Asia Centrală, şi în pădurile mlăştinoase din Iakuţia, şi aici, în Tuva, unde se stabilise încă înainte de începerea războiului. Aleksandrov era un geolog înnăscut, căruia îi plăcea nespus de mult munca de teren. Refuzase nenumărate propuneri de a se stabili la un centru mare şi a primi un post de conducere, care i se cuvenea pentru experienţa şi meritele sale. Conducerea îi cunoştea punctul de vedere şi de aceea nici nu mai încerca să-l convingă.

Şi deodată o întîmplare stupidă, o eroare de calcul, o clipă de luptă desperată, şi iată-l stînd de şase luni în pat fără să se poată obişnui cu ideea îngrozitoare că nu este în stare să-şi mişte picioarele, aceşti prieteni devotaţi care l-au servit atîta timp... Ce jalnice sînt ele acum, cum se tîrăsc neputincioase cînd încearcă să meargă! Nu, ar fi un sacrilegiu să numeşti mers această sprijinire în cîrje. Şi aşa va fi întotdeauna, pînă la sfîrşitul vieţii, dacă se poate numi viaţă ceea ce-l aşteaptă. O viaţă mai rea decît moartea... imposibilă! Cum să-ţi găseşti un loc în ea?

Lui Aleksandrov i se da ca exemplu Nikolai Ostrovski. Într-adevăr, situaţia acestui comunist de oţel era mult mai gravă. Orb, cu încheieturile înţepenite, el a luptat pînă în

ultima clipă și a conceput o carte nemuritoare, iar prin exemplul său a creat chipul pururea viu al comsomolistului erou. Dar Aleksandrov este un simplu geolog și a fost puternic numai în lupta cu natura, datorită rezistenței și a îndemînării sale de turist cu multă experiență. Pentru a învinge însă spectrul șederii veșnice în pat, cu picioare inerte, străine parcă, n-o să-i ajungă bărbăția. N-are nimic de care să se poată prinde, nu vede ceva pe care s-ar putea sprijini și cade parcă într-un abis negru, fără fund !

Și totuși ar trebui să facă ceva... Să găsească o portiță de salvare... Să scrie oare o carte ? Dar despre ce ? Chiar dacă ar fi constatat că are talent, ce-ar putea scrie ? În viață n-a făcut doar nimic deosebit. Ca el există în Siberia sute de mii de oameni. Nu, ideea de a scrie o carte nu-l va înaripa. O asemenea treabă e pentru alții. „Era bine de Nikolai Ostrovski, a cărui viață a constat numai în fapte revoluționare. Am zis că era bine de Nikolai Ostrovski ? Cum vine asta ? Ce prostii îmi trec prin cap ! Ce putea fi mai îngrozitor decît orbirea pentru un om puternic și dornic de viață ca el !..."

Scrîșnind din dinți, Aleksandrov încerca să-și alunge gîndurile care îl asaltau fără milă, îl apăsau și-l chinuiau. Geologul privea pe fereastră fără să clipească, încercînd să se hipnotizeze cu panorama dealurilor din zare, ce se pierdeau în pîcla amurgului. Într-un tîrziu, intenția îi reuși, pleoapele-i căzură obosite și somnul îl cuprinse.

Aleksandrov se trezi, simțind prezența soției sale. În ultimele șase luni, care-i păreau o veșnicie, Liuda venea aproape zi de zi la spital după terminarea lucrului și stătea la căpătîiul lui, tăcută și abătută.

Veselă și sănătoasă, bună sportivă, Liuda se obișnuise să privească totul în viață prin prisma egoistă a tinereții frumoase. Ea n-a fost pregătită pentru lovitura ce o primise soțul ei, om capabil, deștept, puternic, un adevărat prieten, sub aripa căruia se simțea bine și nu ducea prea multe griji. Catastrofa a frînt-o. Liuda s-a pierdut și nu știa ce să facă pentru a ridica moralul omului pe care-l iubea. Ea vărsa șiroaie de lacrimi de mila soțului și a ei, continua să caute în el sprijinul sigur de altădată și nu sesiza ori nu înțelegea că Aleksandrov are nevoie de încurajare sau cel puțin că nu trebuie să-l frămînte cu suferințele și grijile ei. Liuda se chinuia și prin aceasta îl tortura și pe soț, căruia îi era milă

de credincioasa şi buna sa tovarăşă de viaţă, nepregătită pentru a înfrunta greaua încercare. Dar încetul cu încetul geologul s-a obişnuit cu faptul că Liuda încerca uneori să pară bine dispusă, iar altă dată era tristă, socotind, probabil, că nu are nici un rost să-şi ascundă starea sufletească. Şi acum ea şedea pe un scăunaş alb şi privea cu ochii săi albaştri, trişti faţa îmbătrînită a soţului.

Aleksandrov visase ceva tare frumos şi nu-i venea să se despartă de tot ce-i apăruse în somn. El se văzu tînăr student, în anul al treilea de facultate, venit în Ural la practică. Escalada neobosit pantele abrupte care coborau spre rîul Ciusovaia şi dormea uneori pe malul apei sau în căpiţele de fîn parfumat. Seara cînd se culca era nerăbdător să treacă cît mai repede noaptea şi să vină o nouă zi, plină de lucruri interesante şi speranţe. Gazdele la care se oprea îl simpatizau, fetele drăguţe zîmbeau cînd îl zăreau în sate. Trecutul îndepărtat al munţilor Urali — tema viitoarei lucrări de diplomă — îi apărea atît de frumos în faţa ochilor. Dar aşa cum se întîmplă cu toţi aceia care visează ceva plăcut, şi Aleksandrov încerca desperat să-şi prelungească luminoasele, minunatele-i clipe de odinioară, care i se perindau pe dinainte. Geologului îi era pur şi simplu teamă să nu se trezească la cruda realitate.

Liuda şedea îngrijorată. Văzînd că soţul se frămîntă în somn, îşi apropie buzele de fruntea lui pentru a vedea dacă n-are febră. Apoi îi spuse în şoaptă :

— Kir, dragul meu, ce-i cu tine ?

În perioada de practică, Liuda fusese repartizată la echipa geologică pe care o conducea Aleksandrov. Fetei i s-a părut atunci că geologul, bărbat foarte impunător, ar semăna cu un cneaz din basme. De aceea l-a poreclit cneazul Kir. Cu timpul, porecla s-a preschimbat în numele prin care Liuda îşi alinta soţul.

Într-un tîrziu, geologul îi răspunse fără să-şi ridice pleoapele :

— Am visat ceva foarte frumos. M-am văzut tînăr. Urcam pantele abrupte ale rîului Ciusovaia...

Geologul tăcu, deschise ochii şi-şi aţinti privirea undeva în gol. Deodată o lacrimă căzu pe pernă chiar lîngă urechea lui, apoi alta i se prelinse pe frunte. Sufletul i se umplu de

amărăciune, de durere, de milă. Aleksandrov întoarse capul spre soție și-i puse mîna pe umăr.

— Nu plînge, mi-a fost așa de bine. De-aș putea să visez și să dorm mai mult... Timpul ar trece mai repede...

Liuda începu să hohotească. Văzînd cum stau lucrurile, geologul spuse:

— Vezi, am vrut să te liniștesc, iar tu... Să știi că astăzi m-am gîndit mult la tine și...

Soția se sculă și începu să-și șteargă lacrimile.

— N-am să plec nicăieri, ți-am mai spus-o. Hotărîrea mea e definitivă.

— Dacă vrei să-mi fie și mai greu, atunci nu pleca. N-am ce să mai sper. Ai să mă duci acasă. Fenea o să aibă grijă de mine, și am să învăț să duc o viață nouă. Timpul zboară, echipa lucrează pe teren, iar tu îți pierzi zile prețioase fără nici un rost! Știi doar că peste cîteva luni va trebui să faci bilanțul lucrărilor în legătură cu zăcămîntul pe care l-ai descoperit. În el se va oglindi munca ta de șase ani.

Liuda dădea cu încăpățînare din cap și nici nu dorea să audă.

Aleksandrov se enervă:

— Vezi că am să te și alung dacă n-ai să faci cum îți zic!

— Am să plec pe teren, dar nu acum, cînd ai atîta nevoie de mine. Trebuie să te mai duci la sanatoriul de lîngă Kîzîl...

— Nu-mi va mai ajuta nici un sanatoriu!

— Dragul meu, acest lucru îți este necesar măcar pentru a schimba mediul. Trebuie să te regăsești, să uiți locurile unde ai suferit atîta...

— Geologul Kiril Aleksandrov nu mai există de o jumătate de an și nici nu va mai exista cîndva... Nu va fi nici Kir al tău, stăpînul taigalei. Amîndoi au murit. Va exista acum altcineva, care își va număra zilele între patru pereți...

Liuda, printr-o mișcare bruscă a capului, își aruncă în spate părul ce-i căzuse pe ochi.

În clipa aceea, ușa salonului se deschise și cîteva sanitare apărură în prag cu o brancardă. Sora le-o luă înainte și veni spre patul lui Aleksandrov.

— N-aveți nimic împotrivă dacă punem pe cineva în patul de alături? Bolnavul cînd a aflat că sînteți internat aici ne-a rugat să-l repartizăm în același salon.

— Cum se numește bolnavul ? Dar vă rog să mă scuzați ! Cum pot avea ceva împotrivă ? Să stea în patul de lîngă geam, îi va fi mai plăcut !

De pe brancardă își ridică capul un bărbat cu păr alb și ciufulit.

— Kiril Grigorievici, iată unde ne-a fost dat să ne întîlnim !

— Fomin, Ivan Ivanovici ! Ce surpriză ! Dar ce-i cu dumneata ? întrebă bucuros și în același timp alarmat Aleksandrov.

— Cu mine nu-i nimic grav. M-a doborît reumatismul, zise bătrînul, sprijinindu-și capul cu mîna. Dar am auzit că dumneata n-o duci prea bine cu sănătatea. Dar să lăsăm bolile pe mai tîrziu. Nu ne-am văzut de un car de vreme. Să tot fie vreo douăzeci de ani ?

— Exact, douăzeci. Liuda, să ți-l prezint pe Ivan Ivanovici Fomin. Cu el am participat la primele expediții în taiga după ce am terminat facultatea. Era muncitor în abataj [1].

— L-am auzit adesea pe soțul meu vorbind de dumneavoastră. Mi-a povestit și despre primele lui expediții geologice. Kiril își aduce totdeauna aminte cu multă plăcere de acele timpuri.

Sora îi făcu semn Liudei că e timpul să plece.

— Vă părăsesc. E într-adevăr prea tîrziu. Dar sînt mai liniștită, dragul meu, fiindcă astăzi nu rămîi chiar atît de singur.

Ochii cenușii și simpatici ai bătrînului miner reușiseră s-o îmbărbăteze pe Liuda, îi sădiră în suflet puțin optimism.

*

— Ce specialitate o mai fi și asta de muncitor în abataj ? întrebă sceptic un tînăr radiotelegrafist, cu o mînă fracturată, internat în același salon cu Aleksandrov. E cumva minerul care scoate cărbuni sau o fi dintre aceia care extrag fel de fel de minereuri ?

— Muncitorul în abataj, frățioare, e un miner priceput la toate : știe să extragă cărbuni, minereuri, sare și chiar

[1] *Abataj* — locul de muncă unde se execută exploatarea unei substanțe minerale sau a unei roci dintr-un zăcămînt *(n t)*.

aur! răspunse vesel bătrînul, întorcîndu-se spre cel care întrebase.

— Spuneți deci că vă pricepeți la toate?! Nu e rău! Dar cum stați cu încadrarea?

— Nu prea înțeleg la ce te referi, zise Fomin.

— V-am întrebat cum sînteți încadrat, adică cu ce sumă figurați în schema de salarizare?

— Abia acum am înțeles ce te preocupă. Vrei să știi cum sînt retribuit. Află că în decursul anilor am primit diferite salarii: au fost și mici, și mari, dar interesul pe care l-am manifestat pentru muncă a fost totdeauna mare.

— Și ce ați cîștigat de pe urma acestui interes? Un pat la spital?

— Printre altele și Premiul „Lenin", spuse calm Fomin.

— Premiul „Lenin"? Pentru ce? întrebă nedumerit tînărul radiotelegrafist.

— Dacă mi-a fost decernat, înseamnă că am avut pentru ce, răspunse Fomin, zîmbind ironic.

— Stați puțin, Ivan Ivanovici, interveni în discuție Aleksandrov. Mi-am adus aminte de cele citite cîndva în ordinul ministerului. Erați propus să fiți decorat pentru descoperirea unui important zăcămînt. Ați lucrat atunci cu inginerul... Dar uite că memoria îmi joacă o farsă... Nu-mi aduc aminte cum îl chema...

— Vasiliev, Semion Petrovici. Într-adevăr, ni s-a decernat la amîndoi Premiul „Lenin".

— A dat deci norocul peste voi în taiga, zise radiotelegrafistul cu invidie... Ce să mai spun...? E bine de voi, minerii. Unuia cu meseria mea nu i s-ar fi putut întîmpla așa ceva. În cel mai bun caz i s-ar fi majorat salariul cu 10%!

— Aici nu-i vorba, tinere, de nici un noroc, spuse Fomin, intrigat de felul cum privește lucrurile radiotelegrafistul. Poți afirma că ți-a surîs norocul numai atunci cînd ai descoperit ceva pe neașteptate. Noi însă am lucrat cîțiva ani și nu în taiga, cum ai înțeles, ci în mină de cărbuni.

Aleksandrov, curios să afle amănuntele în legătură cu zăcămîntul descoperit, îl rugă pe Fomin să povestească cum s-au întîmplat lucrurile. Bătrînul răspunse cu plăcere invitației făcute.

— Scoală-te, tinere, și deschide, te rog, fereastra. Vreau să trag pe furiș cîteva fumuri, zise Fomin.

Minerul își răsuci în grabă o țigară, aprinse chibritul, și fața îi dispăru pentru o clipă după un nor de fum. Radiotelegrafistul scoase de sub saltea un pachet de țigări și se așeză la picioarele lui Fomin. Bătrînul dădu nemulțumit din cap și zise:

— Făceai mai bine dacă stăteai pe patul tău...

— Vă deranjez cu ceva? întrebă nemulțumit tînărul.

— Nu-i vorba că mă deranjezi, dar văd că nu porți nici un respect oamenilor mai vîrstnici. Te-ai trîntit în patul meu fără să-mi ceri măcar voie. Să știi că nu-mi plac asemenea apucături.

Tînărul, simțindu-se jignit, se sculă, veni la fereastră și începu să sufle fum de țigară în țînțarii care bîzîiau după plasa geamului.

Vizita de dimineață se terminase și în spital era liniște. Se auzea doar cum discutau în curte două surori.

— Prea mult n-am ce să vă povestesc, spuse într-un tîrziu Fomin. La un moment dat obosisem să mai cutreier taigaua și să tot caut zăcăminte. Copiii îmi crescuseră și trebuia să mă stabilesc într-un loc pentru a-i da la școală. Mi-am găsit atunci de lucru în mine de cărbuni. Și uite așa au trecut nouă ani. La început mi s-a părut că munca în taiga era mai plăcută, dar m-am obișnuit. Între timp mi-am construit o casă, iar copiii și-au terminat școala. Am reușit să-mi îmbogățesc și eu cunoștințele, avînd la îndemînă mai multe cărți ca în taiga. Kiril Grigorievici, mă știți doar cum sînt. Mi-a plăcut totdeauna să aprofundez lucrurile, să mă inițiez în toate, chiar și în probleme care s-ar părea că nici n-ar trebui să mă preocupe... Și astfel am reușit să cunosc multe lucruri interesante. Așa, de pildă, mi-a fost dat să aflu că într-un trecut foarte îndepărtat pe pămîntul nostru siberian a fost o climă caldă, asemănătoare cu aceea din Africa și că se întindeau aici mlaștini nesfîrșite cu păduri mai dese ca cele de astăzi. Copacii creșteau în vremurile acelea mai repede, dar aveau o viață scurtă, iar după moarte putrezeau, timp de mii de ani, sub mîlul apelor. Din această vegetație s-a format turba, care, datorită presiunii straturilor suprapuse peste ea, s-a transformat în decursul vremurilor în cărbunii pe care îi extragem noi astăzi.

Cele citite mi-au trezit curiozitatea pentru aurul negru. Am început să descopăr în cărbuni urmele unor frunze care semănau cu penele păunului, ba niște tulpini a căror scoarță era presărată cu pătrățele oblice, ba amprentele diferitelor poame. Uneori ni se întîmpla să găsim la baza stratului de cărbuni rădăcini cu buturugi înalte, aliniate una lîngă alta, de parcă alcătuiau un stăvilar. Am mai descoperit urme de pești și chiar de animale care semănau cu crocodilii din zilele noastre. Oasele acestor viețuitoare se transformaseră și ele în cărbuni. Interesul pe care-l manifestam pentru aceste vestigii ale trecutului m-a făcut cunoscut în întreaga mină. La început unii au făcut haz de preocuparea mea, dar peste cîtva timp chiar și cei șugubeți, cînd descopereau cîte ceva, mă chemau și-mi cereau lămuriri. Se înțelege că despre toate acestea scriam imediat Academiei de științe. Ne-a fost trimis un tînăr să studieze materialul. M-am împrietenit cu acest om de știință și de cîte ori venea pe la noi îmi aducea cărți și ținea prelegeri pentru mineri. Munca a devenit mult mai interesantă de cînd am început să mă inițiez în geologia cărbunelui...

— Și pentru aceasta v-ați trezit premiat? zise malițios radiotelegrafistul.

— Tinere, ți-ar sta mai bine dacă ai lăsa ironiile la o parte, spuse supărat Fomin. Ți-am istorisit acest crîmpei din viața mea ca să-ți fie mai ușor să înțelegi... M-ai întrerupt și uite că... Dar într-o zi a început exploatarea zăcămintelor în sectorul de vest. Cărbunii care se scoteau de aici erau transportați în orașe și folosiți drept combustibil. La un moment dat am observat că în unele straturi au apărut parcă altfel de cărbuni. Se înțelege că dacă nu cercetai cu atenție cele două varietăți nici nu-ți dădeai seama că există o deosebire între ele, atît de mult se asemănau. Ceea ce m-a făcut să cred că este vorba de o altă varietate a fost descoperirea în cărbuni a unor filoane subțiri, de culoare deschisă. După o cercetare mai amănunțită am reușit să găsesc și straturi în care filoanele erau mai groase, iar pe alocuri formau chiar o plasă în masivul de cărbune. Nu știu de ce, dar prezența acestor filoane a început să mă preocupe foarte mult. Am extras din strat cîteva mostre enigmatice și le-am arătat șefului de echipă și celui de sector, dar ei mi-au spus:

— Se întîmplă să găsești de toate în cărbune. Dacă nu e ceva care-l strică, e în regulă, ce ne mai interesează?!

Am început să folosesc acești cărbuni la făcutul focului în casă și să-i ard în curte. La prima vedere n-am observat nimic deosebit, doar că lăsau fum alb-albăstrui și aveau un miros aparte. Într-o zi însă am zărit pe ușa sobii o funingine albăstruie. Mi s-a părut tare curios acest lucru. Dar ce eram să fac? N-aveam suficiente cunoștințe pentru a stabili de ce natură erau aceste filoane. La un moment dat am hotărît să las baltă această preocupare, dar n-am putut s-o fac. Filoanele de culoare deschisă m-au obsedat timp de un an și jumătate. În sectorul nordic a început exploatarea cărbunelui metalurgic și poate că aș fi uitat măcar acum de cărbunele enigmatic dacă n-ar fi intervenit inginerul Vasiliev.

— Dar cine era acest inginer? A venit să lucreze la voi? întrebă radiotelegrafistul, pe care povestirea bătrînului miner începuse a-l pasiona.

— Da'de unde! Vasiliev n-avea nimic comun cu minele și trăia într-un oraș aflat la trei sute de kilometri de-acolo. Nici nu era inginer de mine, ci chimist.

— Și atunci cum de-a văzut ce se găsește în adîncul pămîntului?

— Ce era în adînc am văzut eu care lucram în mină; în schimb, el a descoperit capetele filoanelor buclucașe... tocmai în aer.

— Foarte interesant. Întîmplarea a început să mă pasioneze chiar și pe mine! spuse Aleksandrov.

— Inginerul Vasiliev, continuă Fomin, oricît ar fi fost el de orășean, în ceea ce privește însă perspicacitatea nu se lăsa întrecut de oamenii taigalei. Locuia într-un bloc la etajul al zecelea, iar din fereastra camerei sale tot orașul apărea ca în palmă. Inginerul se odihnea deseori lîngă geam, admirînd priveliștea care i se deschidea în fața ochilor. Și iată că într-o zi Vasiliev observă deasupra orașului o ceață ușoară, alb-albăstruie, neobișnuită și simți în aer un miros ciudat, abia perceptibil. Pe inginer îl preocupă ceața tot atît de mult ca și pe mine filoanele descoperite în straturile de cărbuni. Numai că Vasiliev era chimist și imediat și-a dat seama că pîcla misterioasă nu putea proveni de la fumul vreunei uzine din oraș. Inginerului i se păru că ea seamănă cu oxidul unui metal și începu să-i caute originea în cărbunii folosiți la

încălzitul locuinţelor. Vasiliev scoase nişte funingine din coşul unei sobe şi o analiză cu ajutorul unui aparat foarte sensibil care semnalează prezenţa chiar şi a unei fărîme de metal ce n-o poţi descoperi nici pe cale chimică.

Am văzut şi eu acest aparat. Corpul care urmează să fie analizat se arde, iar flăcările sînt urmărite printr-un tub în interiorul căruia se află nişte linii...

— Şi cum se numeşte acest aparat? întrebă curios radiotelegrafistul.

— Ar fi trebuit s-o ştii, doar ai terminat şcoala medie. Pe mine uite că nu mă ajută memoria. E un cuvînt cam greu de reţinut. Dar stai puţin... Îmi aduc aminte că am notat undeva denumirea acestui aparat. Mi-am zis că poate o să-mi folosească cîndva, zise Fomin, deschizînd noptiera.

— Nu vă mai obosiţi să căutaţi, Ivan Ivanovici, interveni Aleksandrov. Este vorba de spectroscop[1], iar ceea ce a făcut Vasiliev se numeşte analiza spectrală.

— Exact, Kiril Grigorievici. Şi, cum vă spuneam, continuă bătrînul miner, pehtoscopul acesta, sau cum îl veţi fi numit dumneavoastră, a arătat că în cărbunii cu pricina există trei metale. Inginerul Vasiliev începu să se intereseze din ce mine era adus cărbunele care în unele zile producea acea pîclă neobişnuită. Cercetările nu au fost chiar atît de uşoare şi au durat aproape doi ani. Dar, ca să n-o mai lungesc, am să vă spun că ne-am trezit într-o zi cu Vasiliev la noi. Între timp exploatarea minelor din sectorul apusean fusese abandonată. Oamenii i-au arătat inginerului cărbunele extras din sectorul de nord, dar analizele făcute n-au dat nici un rezultat. Nici nu puteau să dea. Şi poate că nu s-ar fi întîmplat nimic dacă un tînăr nu l-ar fi sfătuit pe Vasiliev să stea de vorbă şi cu mine. Mi-am dat imediat seama că era vorba de filoanele ce le descoperisem. Am plecat cu inginerul spre sectorul apusean, dar cînd să intrăm în mină mare ne-a fost decepţia. Armătura fusese scoasă, iar galeria se surpase. Ne-am învîrtit de colo pînă colo şi ne-am întors fără nici un rezultat. Vasiliev a plecat, iar eu o săptămînă întreagă m-am tot gîndit ce să întreprind. Într-un tîrziu mi-a venit şi ideea. Cu aproape toţi băieţii mei din mină, am co-

[1] *Spectroscop* — instrument cu care se examinează şi se studiază experimental spectrele corpurilor (*n.t.*).

borît în orizontul trei, ce nu fusese inundat, iar de acolo am reușit printr-o galerie să pătrundem în orizontul cinci. Pînă la stratul de cărbuni cu filoanele buclucașe n-a mai fost greu de ajuns. Am strîns mai multe mostre și în prima duminică am plecat cu ele la oraș. Pe Vasiliev nu l-am găsit acasă. I-am lăsat cîteva rînduri și pachetul cu cărbuni, care cîntărea vreo două puduri[1]. N-a trecut nici o săptămînă și m-am trezit cu o telegramă prin care inginerul mă chema de urgență la oraș. Am plecat. Cînd ne-am întîlnit, Vasiliev m-a sărutat pe ambii obraji și mi-a spus:

— Dacă nu erai dumneata, Ivan Ivanovici, nimic nu s-ar fi întîmplat!

— Și acum? întrebai.

— Acum noi am făcut Uniunii Sovietice și plaiurilor noastre siberiene un dar de preț: filoanele din cărbunii pe care mi i-ai adus conțin o comoară, un adevărat zăcămînt. Gîndește-te numai, trei metale: germaniu, vanadiu...

Denumirea celui de-al treilea metal uite că am uitat-o și-mi pare tare rău. Am fost atît de fericit încît am omis să mi-o notez.

— Și la ce se folosesc aceste metale? l-am întrebat pe inginer.

— Vasiliev mi-a explicat că ele prezintă o foarte mare importanță și că sînt întrebuințate la construirea celor mai complicate mașini și aparate.

— Dar acest germaniu există în cantități mari în cărbuni? mă interesai.

— Nu chiar atît de mari, în schimb avem cantități imense de cărbuni... milioane de tone. Cînd vom începe prelucrarea acestor cărbuni, minereurile de vanadiu și germaniu, care sînt elemente accesorii, vor acoperi totuși cheltuielile de extracție... Astăzi doar la orice televizor și aparat de radio se folosește germaniu, îmi spuse Vasiliev.

— Aflați că din el se construiesc și semiconductori, interveni radiotelegrafistul, dorind să-și etaleze cunoștințele.

— Dar uite, despre vanadiu n-aș putea să vă spun la ce se folosește, continuă Fomin.

— O știu eu, zise Aleksandrov. Oțelul de vanadiu se întrebuințează la construirea automobilelor și în general a

---

[1] *Pud* — unitate rusească de măsură egală cu 16,38 kg (*n.t.*)

mașinilor foarte rezistente. Regret că ați uitat cum îi spune celui de-al treilea metal. Bănuiesc însă că și el prezintă o mare importanță.

— Chiar foarte mare, dar ce păcat că nu-mi aduc aminte. Știu doar că avea o denumire tare greu de reținut.

— Și cum de s-au adunat atîtea bogății într-un singur loc ? întrebă mai respectuos radiotelegrafistul.

— Aceasta l-am întrebat și eu pe inginer. Vasiliev mi-a explicat că în vremuri foarte îndepărtate acești cărbuni erau straturi de turbă pe fundul unor mlaștini întinse. Apele izvoarelor, ale torentelor și ale rîurilor rodeau în calea lor diferite masive bogate în zăcăminte, diluau minereurile și le transportau în mlaștini. Acolo ele se depuneau încetul cu încetul pe turba care putrezea. Au trecut mii de ani, iar apele tot au curs. Și iată că s-au adunat germaniu, vanadiu și cel de-al treilea metal a cărui denumire îmi scapă.

— Și apoi ce s-a întîmplat ?

— Apoi totul a fost acoperit cu nisip și argilă, iar turba s-a întărit, transformîndu-se în cărbune cu filoane de culoare deschisă.

— Deci pentru aceasta ați fost premiați ? Și amîndoi cu Premiul „Lenin" ?

— Amîndoi, fiindcă unul fără celălalt n-ar fi rezolvat nimic. Doar v-am mai spus : eu am descoperit filoanele sub pămînt, iar inginerul în aer, deasupra orașului.

În salon se lăsă liniștea. Cei trei bolnavi căzură pe gînduri și timp îndelungat nu scoaseră nici un cuvînt. Într-un tîrziu, Fomin începu să-și răsucească o țigară, dar, auzind vocea medicului de serviciu, o ascunse. După vizită fu servită masa, iar discuția reîncepu abia în ora cînd bolnavii trebuiau să doarmă.

— Într-adevăr, nu-i de loc rău să găsești niște filoane de culoare deschisă, zise visător radiotelegrafistul, ridicîndu-și privirea spre tavan. Și văd că v-ați zbătut destul de mult să le dați de rost !

— Omul trebuie să lupte, să aibă totdeauna un țel, să caute mereu „filoane". Ele îl înaripează și-l fac fericit. Lipsit de un asemenea sens, omul nu se simte stăpîn pe viața lui, iar viața face din el ce vrea.

— La același lucru mă gîndeam și eu acum. Dacă îți pică în mînă vreo cincizeci de miișoare, îmi ziceam, deci mai mult de treizeci și șapte cît ați primit, probabil, dumneavoastră, se înțelege că viața n-o să facă din tine ce vrea ea!

Bătrînul miner îl fulgeră cu privirea pe radiotelegrafist și se lăsă istovit pe spate.

— Ai și socotit, suflet de pușcăriaș, cîți bani am primit, îngînă, plin de amărăciune, Fomin.

— Eu suflet de pușcăriaș? sări ca ars radiotelegrafistul uitîndu-se cînd la miner, cînd la Aleksandrov, căruia îi cerea parcă să-i ia apărarea. De ce mă jigniți? Îmi vorbiți parcă aș fi un vagabond!

— Te cunosc prea puțin, tinere, și poate că n-am fost îndreptățit să te numesc suflet de pușcăriaș. Dar m-ai supărat tare rău... Privești totul prin prisma banului. Nu ți-e gîndul decît să trăiești bine, fără să pui însă suflet în ceea ce faci. Ți-am vorbit despre dragoste de muncă, despre dorința arzătoare de a face ceva deosebit pentru binele societății, lucruri fără de care omul ar trăi ca un animal, iar dumneata..., zise minerul după ce se liniști puțin.

— Susțineți deci că nu trebuie să dorești s-o duci cît mai bine? Și de ce mă rog? De pildă, eu de ce să n-am dreptul la fericire? Moșule, nu se prinde... Dumneata oi mai fi avînd de trăit puțin și de aceea nici nu-ți mai faci visuri. Dar în fața mea sînt mulți ani de viață și nu văd nimic rău în faptul că vreau s-o duc cît mai bine.

— Dar cine nu dorește acest lucru? Însă nu despre așa ceva a fost vorba, zise Fomin. Dacă muncești și lupți atît pentru bunăstarea personală cît și pentru aceea a colectivității, poți fi numit un om adevărat. Mi se pare însă că ești cam egoist. Nu ți-e gîndul decît s-o duci tu bine, cît privește de ceilalți... Este o trăsătură de caracter urîtă, străină noii societăți în care trăim. Bănuiesc că, poate, dorești să fii remarcat de cei din jurul tău, să fii socotit „cineva", dar n-ai pentru aceasta nici un motiv. Și atunci începi să visezi o viață ușoară și plăcută. Am mai întîlnit eu asemenea oameni. Îi numesc suflete de pușcăriași. Ia gîndește-te: ce asemănare există între ei și vagabonzi?

— Nu văd nici una, sînt născociri, răspunse răutăcios radiotelegrafistul.

— Ba există foarte multă asemănare. Ştii de ce infractorul de drept comun ajunge să comită o nelegiuire ? Fiindcă vrea să aibă mai mult decît i se cuvine pentru munca ce o prestează, pentru capacitatea pe care o are. E un om de nimic, dar cu pretenţii mari. În ceea ce priveşte vagabonzii, lucrurile stau puţin mai altfel. Unii dintre ei sînt chiar indivizi capabili, în plenitudinea forţelor, care la un moment dat se plictisesc de muncă, se lasă pe tînjeală şi apoi nu doresc să mai lucreze. În schimb, bani să le tot dai, şi încă cît mai mult. Iată deci în ce constă asemănarea. Şi dumneata văd că vrei să fii retribuit nu după merit, nu pentru cît şi cum ai lucrat. Visezi însă s-o duci cît mai bine. Înseamnă deci că eşti tot un fel de infractor de drept comun. Numai că ţi-e teamă de legi şi aştepţi ca norocul să dea peste dumneata.

— Credeţi că sînt singurul care gîndesc aşa ? ! zise radiotelegrafistul.

— E dureros că nu eşti unicul exemplar. Din păcate, asemenea oameni mai există. Îi poţi întîlni şi printre fraţii noştri muncitori şi în rîndul inginerilor, actorilor, oamenilor de ştiinţă... Această boală penală trebuie vindecată cu cea mai mare urgenţă ca să putem păşi mai repede spre comunism...

— Dar cu ce s-o tratăm ?

— Cu ce, cu ce... Printr-o adevărată educaţie din fragedă copilărie, prin învăţătură şi apoi prin cunoştinţele acumulate. Numai bagajul de cunoştinţe îţi deschide un orizont larg în viaţă. Dacă el îţi lipseşte, te zbaţi, te zbaţi şi nu eşti în stare să înţelegi multe lucruri. Un exemplu în această privinţă pot fi chiar eu. Ai văzut doar cît de greu mi-a venit să dau de rostul filoanelor !

— Aveţi dreptate. Cînd ai studii îţi vine mult mai uşor. O patalama ridică valoarea omului şi, bineînţeles, creşte şi încadrarea, zise radiotelegrafistul.

— Cine ţi-a mai băgat în cap asemenea idei ? întrebă enervat bătrînul miner. Nu ţi-e gîndul decît la încadrare. Se vede că ai citit cărţi dintre acelea care au apărut în trecut cu duiumul şi în care scriitorii susţineau că fără un certificat de studii superioare omul n-ar fi om, iar fata rămîne nemăritată. Dar la ce-i foloseşte cuiva o diplomă dacă n-are aptitudini pentru ştiinţă ? Şi totuşi există cetăţeni cu fel de fel

de „patalamale" și care lucrează de mîntuială. Poți să-mi explici care este cauza atitudinii lor față de muncă?

— N-aș putea să vă răspund la această întrebare, dar cunosc într-adevăr oameni care nu manifestă nici un interes pentru munca lor.

— Atunci o să-ți explic eu de ce se întîmplă așa. Cîte unul ține morțiș să devină om de știință, studiază, obține chiar un certificat, dar nu-i place meseria pe care și-a ales-o și se trezește într-o bună zi ca vițelul la poarta nouă. Întîlnești și cîte-o fată cu diplomă de inginer chimist sau de electrotehnician. Te uiți la ea și vezi că i-ar fi stat mai bine să fie gospodină, că s-ar pricepe de minune să crească pui sau să îngrijească o livadă la țară. I-ar fi trebuit doar un soț cumsecade, vreo cinci copilași în jur, și totul ar fi fost în regulă. Iată deci care este cauza că unii nu-și îndrăgesc meseria. Iar să lucrezi toată viața într-un domeniu care nu-ți place este mai greu decît la ocnă. Există deci oameni care, alergînd după o „patalama", se condamnă, fără să-și dea seama, la o trudă ca de ocnaș. Scriitorii poartă și ei aici o vină. În loc să dea un sfat bun, știu doar una și bună: arde-i, nene, o patalama, că altfel eroul nu e erou și femeia nu e femeie! Este cu totul greșit. Să știi, tinere, că ai o părere inexactă asupra rostului unei diplome.

— Explicați-mi atunci, zise radiotelegrafistul.

— După mine, lucrurile stau în felul următor: un om nu este cult datorită noțiunilor care i-au fost vîrîte cu de-a sila în cap, ci grație elementelor pe care și le-a însușit cu dragoste, fără grabă, de parcă ar fi ales niște nestemate sau ar fi strîns cele mai gingașe flori. Numai asemenea cunoștințe îl fac să privească în jurul său cu interes și să priceapă că viața este mare, bogată și complexă. În acest caz, nici traiul nu-i mai este acela al unei găini, ci uman, fiindcă omul este puternic numai datorită prieteniei și culturii sale. Dacă lucrurile n-ar fi stat așa, lumea ar fi fost plină de proști care nu și-ar fi văzut decît de ograda și de burta lor...

Radiotelegrafistul căzu pe gînduri. Bătrînul miner privi spre Aleksandrov și-i făcu semn cu ochiul, chemîndu-l parcă să fie martor la victoria obținută. Geologul zîmbi și dădu afirmativ din cap.

— Ce ziceți, Kiril Grigorievici, am dreptate? Fiecare om trebuie să-și caute în viață un „filon" care să-i dea aripi...

— Așa este. Dar îl poți găsi oare totdeauna ? Îi este dat oricui ?

— Știu la ce vă gîndiți, Kiril Grigorievici ! Îmi dau seama că o să vă vină greu fără taiga, fără munți... Dar sînt convins că o să mai găsiți „filoane". Chiar dacă vor fi de altă natură, totuși ele se vor ivi cu siguranță.

— În alt domeniu de activitate nu vreau să le caut. N-am încredere că m-aș pricepe la altceva. Iar dacă n-am încredere, atunci cum o să-mi dau seama dacă „filoanele" vor fi adevărate ? Și unde să le caut, încotro să-mi îndrept... ? spuse geologul cu vocea stinsă și cu privirea lunecînd peste picioarele inerte acoperite cu plapuma.

— Bineînțeles că nu este de loc ușor să-ți alegi un nou domeniu de activitate. Dar în ceea ce privește încrederea și găsirea „filoanelor" adevărate există un indiciu precis, pe care-l cunoașteți și dumneavoastră...

— Nu, nu-l cunosc ! spuse Aleksandrov.

— Unicul indiciu este frumosul. Înțeleg foarte bine acest lucru, dar n-am să știu să-l explic. Cred însă că nici nu e cazul pentru dumneavoastră... doar pentru el, zise minerul, arătînd spre radiotelegrafist, care continua să tacă.

— Frumosul... ai dreptate. Dar pentru mine... care mă tîrăsc ca o reptilă... Văd totul acum în culori sumbre, fiindcă și în suflet mi-e beznă.

— N-aveți voie să vă demoralizați, Kiril Grigorievici ! Vă mai aduceți aminte cum în anul 1939 am plecat de la muntele de ardezie și ce cale ne-a fost dat să străbatem prin taiga ? Alimentele ni se terminaseră, eram flămînzi, începuse să ningă...

— Cum să nu-mi aduc aminte ! Am găsit atunci piatra de lună [1].

— Tocmai despre aceasta am și vrut să vorbesc. Trecusem peste Iurta Corbului și timp de două zile și două nopți am mers printr-o padină [2]. Era lapoviță, hainele vătuite ni se udaseră, ne chinuia foamea...

---

[1] *Piatra de lună* — plagioclaz acid (însă mai frecvent feldspat potasic și sodo-potasic), care are reflexe fine albăstrui, aparte, asemănătoare cu lumina lunii (*n.t.*).

[2] *Padină* — loc aproape plan sau ușor scobit în vîrful unui deal sau al unui munte, pe coastă sau chiar la poalele muntelui (*n.t.*).

— Așa e, și într-o seară... Dar povestește dumneata, Ivan Ivanovici, că tare bine le zici. Să audă și prietenul nostru Alioșa, spuse geologul, înviorîndu-se și arătînd spre radiotelegrafist.

— Era, într-adevăr, seara. Începusem să urcăm un deal cu pantă destul de abruptă. Pietrișul ud ne fugea de sub picioare. Și după toate acestea, am mai întîlnit și niște tufe printre care a trebuit cu greu să ne facem loc de trecere. Într-un tîrziu, ne văzurăm pe creastă. Un vînt rece bătea dinspre Mongolia și ne tăia răsuflarea. De-abia ne mai țineam pe picioare. Pornirăm totuși repede la vale. Dar deodată zărirăm o mică peșteră sau mai bine zis o înfundătură în panta dealului. Ne-am cuibărit în ea și tremuram ca vai de noi. Am vrut să aprindem un foc, dar nu mai aveam putere. De mers mai departe nici nu putea fi vorba. De odihnă nici atît, fiindcă era frig. A fost, într-adevăr, o situație critică. Vă mai aduceți aminte, Kiril Grigorievici ?

— Se pot uita asemenea clipe ? !

— Frigul ne-a pătruns pînă la oase. Deodată însă se lumină. Norii se împrăștiară și deasupra asfințitului își arătă cununa soarele, trimițîndu-și razele drept spre noi. Ochii îmi lăcrimară de atîta lumină și îmi întorsei capul. Urmă marea surpriză. Observai că văgăuna în care ne aflam continua cu o crăpătură în sol și că doar la cîțiva pași de noi se afla un cristal uriaș de piatră de lună, cît capul unui om sau poate și mai mare. Razele soarelui mîngîiau fețele cristalului și-i dădeau parcă viață. Priveam înmărmurit. Nu văzusem niciodată o asemenea nestemată a naturii. Aveam impresia că cineva a făcut din lumina lunii un bulgăre pe care l-a tăiat în fațete, l-a polizat, după ce a închis în el raze albastre, liliachii, purpurii, verzi și smăraldii. Toate aceste culori ba se aprindeau și scînteiau, ba se stingeau, dezmierdînd ochiul cu frumusețea lor. În fața priveliștii de basm am uitat și de foame, și de frig..., zise Fomin emoționat, făcînd pauză pentru a-și răsuci o țigară din mahorcă.

Aleksandrov închise ochii și retrăi din plin momentul găsirii acestui rarisim exemplar de piatră de lună, ieșit la iveală prin surparea unui filon de pegmatită [1].

---

[1] *Pegmatita* — rocă magmatică prezentînd o largă cristalizare a mineralelor componente, întrebuințată ca materie primă pentru extragerea micii a feldspatului etc. *(n.t.)*.

— Şi ce s-a întîmplat mai departe? întrebă radiotelegrafistul, tulburînd liniştea ce se lăsase.

— Văd că a început să te intereseze. Atunci ascultă! Şi, cum spuneam, am prins puteri. Nu ne-a mai fost chiar atît de greu să strîngem lemne, să facem focul şi să ne uscăm hainele. Am băut cîte un ceai şi ne-am apucat să scoatem cristalul. Treaba n-a fost însă de loc uşoară. S-au rupt şi toporul, şi ciocanul, dar pînă la urmă ne-am mirat şi noi cum am scos totuşi nevătămat giuvaerul prins în filonul de rocă tare. L-am pus în rucsac şi nu ne întreba cîte sudori ne-au trecut ducîndu-l în spate cînd unul, cînd altul. Doar cîntărea un pud şi jumătate sau poate chiar mai mult. Am izbutit să ieşim din încurcătură numai fiindcă ne-am îmbărbătat şi nu ne-am lăsat pradă desperării. Cînd se lăsă întunericul am ajuns la o cabană. Găsirăm acolo ceva alimente şi un pachet de mahorcă. N-am să-l uit pînă la moarte pe inimosul care avusese grijă de un drumeţ fumător.

— Şi după aceea ce-aţi făcut? întrebă radiotelegrafistul, dornic să cunoască ce a urmat.

— După aceea ne-am odihnit o zi la cabană şi apoi am ajuns pînă la un centru populat.

— Dar piatra?

— Piatra de lună se află unde îi este locul: la Muzeul din Moscova sau la acela din Leningrad. Poate că au făcut din ea vreun obiect a cărui valoare n-are pereche. Să nu spui deci niciodată că frumosul prezintă o mică importanţă. El constituie o mare forţă datorită căreia viaţa se îndreaptă spre albia ei adevărată!

Aleksandrov se ridică în coate. Amintirile legate de expediţia făcută în taiga, amintiri şterse în decursul anilor de alte impresii mai proaspete, deveniră acum vii, actuale. Muntele de ardezie, trecătoarea Iurta Corbului, care i-a dat atîta de furcă... Iurtei Corbului în limba tuvină i se spune Hiundustîin Eg... Este un podiş mlăştinos, situat pe o creastă pleşuvă, pe unde araţii din stepele mongole îşi duc la păşunat turmele şi se întorc cu ele tot pe acolo la sfîrşitul lunii iunie şi începutul lunii iulie, chiar în perioada furtunilor. Trecătoarea este cunoscută din cele mai vechi timpuri prin neobişnuit de multele furtuni, de proporţii înfricoşătoare, ce se abat asupra ei. Numeroase vite au căzut aici răpuse de fulgere. Cadavrele animalelor servesc drept hrană unor colonii

întregi de corbi ce mișună prin aceste locuri. Iată de unde își trage numele, destul de curios, trecătoarea. În mintea lui Aleksandrov reînvie imaginea mohorîtă a podișului acoperit de mușchi verzi, pe care apar doar ici și colo mormane albe de piatră, asemănătoare oaselor și craniilor unor monștri dispăruți. În surpăturile de pe panta lină ce coboară spre sud-est se zăresc copaci pipernicițí și aproape uscați, albiți de murdăria păsărilor. Ceva mai la vale se întinde un teren mlăștinos, iar după el taigaua își înalță brazii seculari. Se vede că acolo trăiesc corbi sau poate că vin din munții stîncoși ai Mongoliei numai în perioada furtunilor, cînd știu că vor găsi pradă sigură.

Cu douăzeci de ani în urmă, pe tînărul geolog l-a frămîntat mult timp întrebarea de ce acest loc, ca multe altele în taigaua tuvină, atrage descărcările electrice din atmosferă. Aleksandrov schițase așezarea Iurtei Corbului și-și notase atunci în jurnalul de zi o ipoteză în legătură cu acest fenomen. În memoria lui Kiril Grigorievici începură să se perinde nu idei, nici senzații, ci paginile jurnalului său de zi. Geologii au de obicei dezvoltată bine memoria vizuală, iar Aleksandrov nu făcea excepție de la această regulă. Pe schița trecătorii, Aleksandrov notase direcția vînturilor din timpul verii, care nu erau altceva decît torente uriașe de aer cald venite din Mongolia. Printre zeci de creste care barau calea vînturilor spre nord, numai Iurta Corbului atrăgea furtunile, cu toate că existau vîrfuri mult mai înalte. Cu douăzeci de ani în urmă, Aleksandrov și-a dat seama că dacă abundența descărcărilor electrice în Iurta Corbului nu este cauzată de motive geografice, atunci trebuie să fie vorba de alte cauze, și anume de natură geologică. În structura trecătorii existau deci acele forțe care determinau norii de furtună, aduși din pustiurile îndepărtate, să-și descarce cantități incomensurabile de electricitate.

Un mare zăcămînt de minereuri cu bună conductibilitate electrică — probabil minereuri de fier — se ascundea, după toate aparențele, sub veșmîntul mlaștinii, al tufelor răzlețe și al mormanelor de piatră împrăștiate pe întinsul platoului. În ajunul războiului, ca urmare a raportului făcut de Aleksandrov, s-a efectuat pe cale aeriană o cercetare magnetometrică a Iurtei Corbului, cu aparatură nouă, abia construită. Cînd s-a constatat lipsa totală a minereurilor de fier,

conducerea geologică a rămas nemulţumită de ipoteza lui Aleksandrov, iar colegii tînărului inginer au făcut mult haz pe socoteala sa. Dar munca încordată din timpul războiului a aruncat într-un trecut îndepărtat toate succesele şi greşelile din perioada antebelică. Au fost uitate şi neîntemeiatele presupuneri legate de Iurta Corbului.

Iar acum, trecînd în revistă, plin de încordare, timpurile fericite cînd a fost sănătos, Aleksandrov îşi mai aminti de o idee a lui de odinioară, ceea ce îl făcu să-şi strîngă aprig pumnii.

„Dacă, în perioada cînd bîntuie îngrozitoarele furtuni, vreun ins care nu se teme de moarte ar urmări în ce locuri lovesc cel mai des fulgerele şi dacă, bineînţeles, ar rămîne în viaţă, enigma Iurtei Corbului ar putea fi rezolvată fără să se facă prea mari investiţii şi într-un mod foarte simplu. Nu este exclus să se găsească în subsolul acestui loc minereuri amagnetice ale unor metale neferoase, în special sulfuri cu o bună conductibilitate electrică, ca galenita, argentita sau sfalerita. Filoanele acestor minereuri trebuie să atragă cu atît mai mult fulgerele cu cît zăcămîntul se întinde în adîncime şi în lungime pe o suprafaţă mai mare". Geologul închise ochii şi se concentră. Îşi aducea aminte, îi apăreau ca în ceaţă cele citite cîndva despre istoricul zăcămintelor de plumb din Germania.

„Plumb... un zăcămînt mare de plumb la suprafaţă... metal atît de necesar în epoca energiei atomice... ce bine ar fi să fie plumb! Cererea de plumb creşte mereu. Nici zinc şi nici argint n-ar fi rău să se găsească, dar tot mai bine ar fi să se dea de plumb!"

În faţa lui Aleksandrov apărură lingourile grele de metal cenuşiu şi moale, atît de cunoscut fiecărui muncitor din industrie, fiecărui vînător din Siberia. Prin faţa ochilor geologului se perindau gloanţele benzilor de mitralieră, gata să dea o ripostă hotărîtă duşmanului, piesele diferitelor aparate, pereţii groşi de plumb care feresc pe oamenii de ştiinţă de radiaţii.

— Kiril Grigorievici, ce-ați căzut pe gînduri? V-am răscolit amintirile și-mi pare rău. Dar uite că vă vine soția. O văd pe geam. E cu cineva.

— E un colaborator de-al meu, spuse geologul privind pe fereastră. Mai bine zis un fost colaborator, conchise el, încruntîndu-se.

Deprinderea de a observa totul și a cumpăni fulgerător l-a făcut pe Aleksandrov să intercepteze mersul obosit și capul plecat al Liudei. Ea venea alene, de parcă era o bătrînă pe umerii căreia apăsau multe griji. Sentimentul de milă îl cuprinse din nou pe geolog. Dar nu numai de milă, ci și de desperare, fiindcă nu putea veni cu nimic în ajutor omului care îi era drag. Urmă o clipă de încordare... Apoi fața lui Aleksandrov se lumină puțin. Pesemne că, pe fundul mlaștinii fără de sfîrșit în care se zbătea de multe luni, prinse a simți un teren ceva mai solid.

Bătrînul miner, înțelegînd în felul său clipa de încordare a geologului și apoi figura lui luminată, zise într-un tîrziu:

— Nu vă necăjiți că n-o să lucrați împreună cu ei. O să le dați, în schimb, sfaturi... Aveți multă experiență și în felul acesta le puteți fi de mare folos!

— Ivan Ivanovici, ai un suflet tare bun, dar numai cu sfaturi nu poți trăi, spuse geologul, zîmbind cu amărăciune. Poate dacă aș fi fost foarte bătrîn, iar sufletul și trupul s-ar fi mulțumit doar cu puțin, m-aș fi putut mărgini să dau sfaturi. Acum însă, cu toate că sînt pe jumătate mort, partea rămasă vie în mine continuă să clocotească... Ce să-ți mai explic. O știi prea bine. Chiar dacă te-a doborît la pat, reumatismul, ai oare de gînd să ieși la pensie? O să poți trăi dînd numai sfaturi?

Fomin se încruntă, oftă și pentru a schimba discuția îl întrebă pe Aleksandrov:

— Soția e tot geolog?

— Da, geologiță (gheologhinea) [1] în toată puterea cuvîntului, răspunse zîmbind Kiril Grigorievici.

[1] Prin adăugarea în limba rusă a sufixului „-inea" la denumirea profesiunilor de genul masculin au fost create cuvinte noi, de genul feminin, intraductibile în limba romînă, al căror sens aproximativ am încercat să-l redăm prin adăugarea sufixului „-iță" (*n.t.*).

— Cum ați spus — geologiță ? îl privi nedumerit Fomin.

— M-am obișnuit cu această denumire folosită de studenți. Îmi place și cred că este mai corectă.

— De ce e mai corectă ?

— Fiindcă în timpul regimului țarist femeile nu prea aveau profesiuni, așa că specialitățile și profesiunile, fiind pentru bărbați, erau de genul masculin. Nici chiar astăzi n-am reușit să lichidăm cu totul aceste urme ale trecutului ; continuăm să spunem despre o femeie că este medic, agronom, inginer sau geolog. Dar în țara noastră există un număr aproape egal de femei și de bărbați specialiști. Nu este un non-sens lingvistic cînd spunem : tovarășa agronom s-a dus pe cîmp sau tovarășa medic a operat ? Unii încearcă să dreagă lucrurile zicînd femeia-agronom, femeia-geolog, de parcă ar fi vorba de un specialist de mîna a doua, cam așa ar veni...

— Kiril Grigorievici, ați observat un lucru foarte interesant, care nici nu mi-a trecut prin cap...

— Meritul nu-i al meu, ci al studenților. Tinerii au un simț al noului foarte dezvoltat. Putem și noi să învățăm cîte ceva de la ei. Tinerii spun : geologiță, agronomiță, doctoriță, șoferiță (gheologhinea, agronominea, doctorînea, șoferînea) [1].

— Dar și înainte se spunea, de exemplu : morărită, primăreasă, generăleasă...

— Așa erau numite odinioară femeile după profesiunea și gradul pe care-l aveau soții lor. Chiar și aceste denumiri exprimau rolul secundar al femeii.

Bătrînul miner zîmbi și zise :

— Geologiță ar veni ca și zeiță !

— Ai nimerit în țintă, Ivan Ivanovici ! Domniță, zeiță denumeau pentru acele femei o situație proprie.

— Dar atunci cum stau lucrurile cu țărancă (kresteanka) și cetățeancă (grajdanka) !

— Ai făcut o remarcă foarte bună. Din cele mai vechi timpuri ne-am obișnuit cu sufixul „-ka", și nu mai sesizăm că el ascunde o notă de inferioritate. În decursul mileniilor, femeile s-au împăcat cu acest sufix și acum el nu le mai supără urechea... Dar nu ți se pare că sună mai respectuos cuvîntul „cetățean" decît acela de „cetățeancă" ? Dacă e

---

[1] Vezi nota de la pag. 26.

vorba de un termen potrivit, ar trebui să se spună „grajdaninea" sau „grajdaniţa"[1].

— Aveţi dreptate, Kiril Grigorievici! Dar ce păzesc atunci scriitorii sau cei cărora le este dat să meşterească vorbele? Se vede că nu se gîndesc la cuvintele noi care ar trebui să existe în comunism.

— De gîndit se gîndesc ei... dar, pare-se, nu destul de profund..., zise Aleksandrov.

În clipa aceasta, uşa salonului se deschise şi intrară vizitatorii.

Ca de obicei, Liuda se aşeză la căpătîiul soţului ei, iar colaboratorul lui Aleksandrov luă loc pe un scaun. Tînărul geolog desfăşură o hartă, şi toţi trei începură să analizeze care ar fi metoda mai economică de cercetare a „pălăriei de fier"[2] descoperite recent.

După ce colaboratorul se scuză că l-a obosit pe Aleksandrov şi plecă, Kiril Grigorievici îşi lăsă capul pe pernă şi rămase cu privirea aţintită pe tavan. Liuda folosi această clipă pentru a-şi studia soţul.

— Kir, astăzi eşti cu totul altul. Mi-am dat seama după cum ai discutat cu Petrov.

— Nu ţi se pare că mă studiezi prea mult? întrebă Aleksandrov, încruntîndu-se.

Tînăra femeie răsuflă din greu.

— Dragul meu, am zărit în ochii tăi o scînteie de speranţă, care nu ţi-a mai înseninat de mult chipul. Oare ce ţi s-a întîmplat? Poate că a reuşit să-ţi dea aripi acest bătrînel simpatic? Cum de a făcut-o într-un timp atît de scurt? Eu n-am fost în stare...., îi spunea Liuda în şoaptă soţului la ureche.

— Fomin n-are nici un amestec, dar să ştii că este un om mai mult decît simpatic... M-am gîndit însă de unul singur, mi-am analizat situaţia şi am înţeles că trebuie să fac tot ce pot..., conchise geologul.

---

[1] Sînt cuvinte noi de genul feminin, intraductibile în limba romînă, pe care autorul le-a creat adăugînd sufixele „-ea" şi „-ţa" la masculinul „grajdanin" (cetăţean) *(n.t.)*.

[2] *Pălărie de fier* — Cînd alterarea chimică atinge zăcămintele de substanţe minerale utile, formaţiunile care rămîn se numesc pălării (de fier, de mangan, de ghips etc.). Din cauza dizolvării anumitor componenţi, conţinutul în substanţe minerale utile al acestor pălării este mult mai ridicat decît în minereurile primare nealterate, situate sub nivelul hidrostatic *(n.t.)*.

— Tot ce poţi pentru a te face bine..., spuse soţia, cu voce tremurîndă.

— Dacă nu chiar să mă vindec, atunci să-mi calmez măcar nervii ! Prea mult m-am zbătut în faţa unui zid de netrecut..., prea mult am suferit din cauza situaţiei desperate în care mă aflu. Toate acestea au avut un răsunet. Şi iată-mă acum un schilod, dar nu numai fizic, ci şi psihic ! Trebuie să încerc să mă restabilesc măcar sufleteşte dacă din punct de vedere fizic n-am să mai fiu în stare !

Liuda îşi aplecă capul, şi lacrimile începură să-i picure pe marginea pernei geologului. Aleksandrov mîngîie obrazul fierbinte al soţiei şi spuse :

— Nu-ţi face inimă rea, Liuda ! De îndată ce medicii îmi vor da drumul de aici am să plec la un sanatoriu. Mai am de stat vreo două săptămîni... Sînt convins că schimbarea mediului o să-mi facă bine.

— Kir, dragul meu, plîng de bucurie. Sînt atît de fericită că ai rămas acelaşi, de neînfrînt, îngînă soţia, înecîndu-se cu lacrimi.

— După cum vezi, mă simt acum mai bine din toate punctele de vedere. Ai să poţi pleca şi tu...

Ultimele cuvinte o făcură pe Liuda să tresară şi să se uite neliniştită la Aleksandrov. Privirile soţilor se întîlniră, şi timp îndelungat liniştea rămase netulburată în salon. Într-un tîrziu, geologul rupse firul tăcerii :

— Liuda, vezi doar prea bine că nu caut să te consolez, zise el.

— Aşa e... Am zărit, într-adevăr, ceva imperturbabil în ochii tăi... Îmi dau seama că aceste riduri de lîngă gură sînt acum pline de amărăciune, de oboseală, dar că nu exprimă tristeţe..., spuse Liuda, mîngîindu-şi soţul.

— Să nu-mi duci grija. La sanatoriu va fi altă atmosferă. De nu mă voi simţi bine, am să te rog să vii.

— Dragul meu, vorbeşti de parcă n-ai şti că drumul dus şi întors pe care l-aş avea de făcut ar dura o lună.

— Iar eu am de stat la sanatoriu trei luni, zise Aleksandrov.

— Bine, vom mai discuta această problemă, dar acum aş dori să-l întreb pe Ivan Ivanovici ce ţi-a făcut de-ai prins aripi pe neaşteptate.

În tonul soției, Aleksandrov sesiză posibilitatea unei acceptări a propunerii sale.

— Liuda, să nu uit: în sertarul de jos al biroului meu, în care țin materialele vechi, există niște jurnale de zi pe care le-am completat în anul 1939. Fii bună și adu-le cînd mai vii.

— Cu plăcere, dragul meu. Ți-ai adus cumva aminte de ceva interesant?

— Ivan Ivanovici mi-a reamintit de piatra de lună... Vreau să-mi regăsesc însemnările despre filonul de pegmatită.

*

— Deci plecați, Kiril Grigorievici?! zise radiotelegrafistul.

— Da, mîine! Și dumneata ai zăbovit cam multișor aici. Sper însă că n-ai să mai rămîi cine știe cît?!

— N-aș putea să anticipez. Oasele fracturate se încăpățînează și nu vor să se prindă, iar medicii tot mă rețin și mă rețin...., zise radiotelegrafistul, cu o mină de copil necăjit. Ivan Ivanovici a plecat miercurea trecută, iar mîine mă părăsiți și dumneavoastră. De unul singur am să înnebunesc de plictiseală. Tare plăcut era cînd am fost în trei. În ziua cînd lui Ivan Ivanovici i s-a făcut ieșirea din spital, mi s-a rupt parcă în inimă ceva, parcă mi-am luat rămas bun de la un părinte.

— Iar la început nu vă prea înțelegeați!

— M-am purtat ca un nerod. Unchiașul e tare cumsecade! Alături de el, și viața ți se pare mai ușoară. Dacă am avea mai mulți oameni ca Ivan Ivanovici, ne-ar fi și nouă, tinerilor, mai ușor să aflăm mai repede în ce constă adevărata viață...

— Ai dreptate, Alioșa! Sînt nespus de mulțumit că ai înțeles acest lucru.

— Dar cine o să vină să vă ia de aici? Mătușa Valea? întrebă radiotelegrafistul.

În fața ochilor lui Aleksandrov apăru șoferița, o femeie nu prea înaltă, cu un chip foarte tînăr. Inginerul zîmbi.

— Și ai numit-o deci mătușă? N-ai văzut-o niciodată?

— Ba, dimpotrivă! Cine n-o cunoaşte pe mătuşa Valea ?! Lucrează de mult timp aici. Numai că este o femeie mai în vîrstă şi nu se cade s-o numesc Valea. Poate că dumneavoastră aţi putea-o face. De altfel, să ştiţi că vă stimează foarte mult. Nu o dată a spus că i-aţi dat un mare ajutor în viaţă!

— Fleacuri, n-am ajutat-o cu nimic. Dar, spune-mi, oare e atît de în vîrstă?

— Mătuşa Valea nici nu ascunde că s-a născut în anul 1924!

— Acum m-am lămurit! Pentru dumneata, care ai apărut pe lume abia în 1940, se înţelege că Valea este o mătuşă!

— Într-adevăr, m-am născut în anul 1940. Dar cum de aţi ghicit?

— Am dedus din discuţiile pe care le-ai purtat cu Ivan Ivanovici.

Radiotelegrafistul vru să mai întrebe ceva, dar sora, care intră în salon, îl chemă la raze.

Rămas de unul singur, Aleksandrov se gîndi vesel că a doua zi o va revedea pe Valea, de care se simţea foarte legat.

Deşi s-au întîlnit destul de rar în toţi aceşti ani, prietenia lor rămăsese neclintită.

Se cunoscuseră în toiul Marelui Război pentru Apărarea Patriei, în îndepărtata taiga... Valea avea 19 ani şi venise să înlocuiască cadrele de şoferi plecate pe front. Geologul Aleksandrov căuta noi materii prime pentru nevoile războiului. De atunci au trecut 16 ani şi multe lucruri s-au schimbat. Valea este un om de caracter şi de încredere. Fără îndoială că-şi va aduce aminte cum i-a spus odată că ar face totul pentru el. Acum i s-a ivit prilejul!

*

(Sfîrşitul în numărul viitor)

Cititorii au cuvîntul

Dragă redacție,

Îți scriu pentru prima dată. Sînt elev în clasa a X-a la Școala medie nr. 1 din Tîrnăveni. Cu școala o duc bine. Sînt un fervent cititor al povestirilor științifico-fantastice. Am aproape toată Colecția. Dintre lucrările apărute, cea mai bună mi s-a părut „Prizonierii beznei de foc“. *Au mai fost și altele bune, dar mie acest roman mi-a plăcut cel mai mult. Există însă și unele povestiri (ca „Zidul metacosmic") care mi se par din cale afară de exagerate. Nici nu se poate compara această lucrare a tovarășului Mînzatu cu „Paradoxala aventură“ scrisă de același autor.*

MATIEȘ DORU
Tîrnăveni

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

2012

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare & editor Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

Abonamentele la revista „Știin-
ță și Tehnică" și la colecția de „Povestiri științifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, secțiile de difuzare a presei, precum și de către factorii și oficiile poștale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PREȚUL 1 LEU
• IANUARIE 1963